NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PAOLO MENGOZZI
prednesené 18. júla 2007 [1]

1. Predmetom prejednávanej veci je žaloba, ktorú podala Komisia Európskych spoločenstiev proti Švédskemu kráľovstvu na základe článku 226 ES smerujúca k určeniu, že Švédske kráľovstvo si tým, že uplatňovalo vnútroštátny systém zdanenia nepriamo ochraňujúci prevažne domáci výrobok pivo voči vínu prevažne dovážanému z iných členské štáty, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 90 druhého odseku ES.

I — Sporná vnútroštátna právna úprava

2. Vo Švédsku sa daň z alkoholických nápojov [2] určuje na základe skutočného alkoholometrického titra na objem (obsah alkoholu).

3. Zo spisu vyplýva, že v okamihu pristúpenia Švédskeho kráľovstva k Európskej únii v roku 1995 podliehalo pivo s obsahom alkoholu vyšším než 3,5 % objemu (označované ako „silné pivo“) [3] v podstate takej istej dani ako víno s obsahom alkoholu približne 11 % objemu.

4. Dňa 1. januára 1997 švédsky parlament rozhodol o znížení spotrebnej dane z piva. Podľa tvrdení uvedených vo vyjadrení k žalobe švédskej vlády bolo toto rozhodnutie odôvodnené tým, že po vstupe Švédska do Únie bolo potrebné bojovať proti rastúcemu cezhraničnému obchodovaniu s pivom s Dánskom, ktoré podporovala rozdielna úroveň zdanenia medzi týmito dvoma štátmi.

5. V nadväznosti na nadmerný tlak zo strany Komisie, ktorá vyjadrila pochybnosti

1 — Jazyk prednesu: taliančina.

2 — V súlade s kapitolou 1 § 3 alkohollagen (1994:1738, zákon o alkoholických nápojoch) sa alkoholickým nápojom rozumie nápoj, ktorého alkoholometrický titer je vyšší než 2,25 % objemu. Alkoholické nápoje sa ďalej delia na destiláty, víno, silné pivo a pivo.

3 — Podľa definície uvedenej v kapitole 1 § 6 alkohollagen citovanej v predchádzajúcej poznámke pod čiarou.

o zlučiteľnosti režimu zdanenia piva a vína vyplývajúceho z novelizácie z roku 1997 s článkom 90 druhým odsekom ES, švédsky parlament rozhodol o znížení spotrebnej dane z vína s účinnosťou od 1. decembra 2001.

6. Na základe v súčasnosti platného režimu je v zmysle § 2 a 3 de lagen (1994:1564) om alkoholskatt [4] daň z výroby a spotreby piva a vína stanovená takto.

7. Spotrebná daň za liter piva sa vyberá vo výške 1,47 švédskych korún (SEK) za obsah alkoholu. Pivá, ktorých obsah alkoholu neprekročí 2,8 % objemu, sú od spotrebnej dane oslobodené [§ 2 de lagen (1994:1564) om alkoholskatt].

8. Spotrebná daň za liter vína sa vyberá vo výške pevne stanovenej sumy, ktorá sa zvyšuje v závislosti od obsahu alkoholu, a je stanovená takto:

7,58 SEK za obsah alkoholu vyšší než 2,25 % objemu, ale nižší alebo rovnajúci sa 4,5 % objemu,

11,20 SEK za obsah alkoholu vyšší než 4,5 % objemu, ale nižší alebo rovnajúci sa 7 % objemu,

15,41 SEK za obsah alkoholu vyšší než 7 %, objemu, ale nižší alebo rovnajúci sa 8,5 % objemu,

22,08 SEK za obsah alkoholu vyšší než 8,5 % objemu, ale nižší alebo rovnajúci sa 15 % objemu,

45,17 SEK za obsah alkoholu vyšší než 15 % objemu, ale vyšší alebo rovnajúci sa 18 % objemu.

9. Vína, ktorých obsah alkoholu neprekročí 2,25 % objemu, sú od spotrebnej dane oslobodené [§ 2 de lagen (1994:1564) om alkoholskatt].

10. Vo Švédsku je maloobchodný predaj vína, silného piva a destilátov predmetom zákonného monopolu. Správa monopolu je zverená Systembolaget Aktiebolag (ďalej len „Systembolaget“), spoločnosti, ktorá je v úplnom vlastníctve štátu.

4 — Zákon z 15. decembra 1994 o spotrebných daniach z alkoholických nápojov.

II — Konanie pred podaním žaloby

11. Na základe sťažností, ktoré upozorňovali na diskriminačnú povahu švédskeho režimu spotrebných daní z vína a piva, zaslala Komisia Švédskemu kráľovstvu prvú výzvu listom z 28. februára 2000, v ktorom uviedla, že na základe informácií, ktoré má k dispozícii, sa zdá, že tento režim je v rozpore s článkom 90 ES, pretože vyššie zdanenie vína než piva, a to jednak v absolútnych hodnotách, ako aj v hodnotách percentuálneho podielu na konečnej cene výrobku, malo za následok vykryštalizovanie spotrebiteľských zvyklostí, a to posilnením zvýhodnenia piva — domáceho výrobku — v neprospech obchodného potenciálu vína — výrobku dovážaného z iných členských štátov.

12. Švédske kráľovstvo odpovedalo dvoma listami z 10. mája a 20. novembra 2000, v ktorých uviedlo, že daňový režim, podľa ktorého sa spotrebné dane z alkoholických nápojov určujú v závislosti od skutočného obsahu alkoholu týchto nápojov, nie je v rozpore s článkom 90 ES. V každom prípade vyhlásilo, že je ochotné znížiť spotrebnú daň z vína podľa obsahu alkoholu na v podstate rovnakú úroveň, akú má spotrebná daň z piva, takým spôsobom, že obnoví pomer zdanenia, ktorý existoval medzi obidvoma výrobkami pred 1. januárom 1997.

13. Dňa 19. júna 2001 bolo švédskej vláde zaslané odôvodnené stanovisko, na ktoré táto vláda odpovedala dvoma listami, prvým z 13. júla 2001 a druhým zo 17. decembra 2001, ktorým Komisiu informovala, že spotrebná daň z vína sa s účinnosťou od 1. decembra 2001 znížila o 18,8 %.

14. Keďže sa Komisia domnievala, že vykonaná zmena neodstránila diskriminačnú povahu švédskeho daňového režimu, zaslala Švédskemu kráľovstvu druhú výzvu listom z 1. júla 2002. Švédske kráľovstvo odpovedalo listom z 24. septembra 2002.

15. Dňa 9. júla 2004 Komisia zaslala švédskej vláde druhé odôvodnené stanovisko, v ktorom ju vyzvala na prijatie potrebných opatrení, aby vyhovela tomuto stanovisku v lehote dvoch mesiacov.

16. Švédska vláda najprv požiadala o predĺženie lehoty, čomu Komisia vyhovela, a následne na toto odôvodnené stanovisko odpovedala listom zo 7. októbra 2004, v ktorom spochybnila každú výhradu vyslovenú proti nej.

III — Konanie na Súdnom dvore a žalobné návrhy účastníkov konania

17. Žalobkyňa návrhom podaným do kancelárie Súdu prvého stupňa 14. apríla 2005 podala žalobu, na základe ktorej sa začalo toto konanie.

18. Uznesením zo 16. septembra 2005 predseda Súdneho dvora vyhovel návrhu Lotyšskej republiky na vstup vedľajšieho účastníka do konania na podporu návrhov žalovaného.

19. V súlade s článkom 44 ods. 3 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora bola vec pridelená veľkej komore na základe žiadosti, ktorú v tomto zmysle podalo Švédske kráľovstvo listom zo 4. apríla 2006.

20. Komisia a Švédske kráľovstvo boli vypočuté na pojednávaní, ktoré sa konalo 8. mája 2007.

21. Komisia navrhuje, aby Súdny dvor:

— určil, že Švédske kráľovstvo si tým, že uplatňovalo vnútroštátny systém zdanenia nepriamo ochraňujúci prevažne vo Švédsku vyrábané pivo voči vínu prevažne dovážanému z iných členské štáty, nesplnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 90 druhého odseku ES,

— zaviazal Švédske kráľovstvo na náhradu trov konania.

22. Švédske kráľovstvo navrhuje, aby Súdny dvor:

— zamietol žalobu,

— zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

23. Lotyšská republika navrhuje, aby Súdny dvor:

— zamietol žalobu.

IV — Právna analýza

A — *Tvrdenia účastníkov konania*

24. Komisia sa domnieva, že sporné švédske daňové predpisy majú diskriminačnú povahu a ochranný účinok vo vzťahu k obchodovaniu s prevažne miestnym výrobkom pivom v neprospech vína prevažne dovážaného z iných členských štátov. V tohto dôvodu sú v rozpore s článkom 90 druhým odsekom ES.

25. Komisia tvrdí, že spotrebná daň podľa objemu alkoholu vyberaná z vína s priemerným obsahom alkoholu je približne o 20 % vyššia než spotrebná daň z piva. Vplyv tohto rozdielu na konečnú cenu výrobkov sa okrem toho zosilňuje účinkom uplatňovania 25 % DPH vypočítanej zo základnej ceny, vrátane spotrebnej dane.

26. Podľa Komisie existuje konkurenčný vzťah medzi silným pivom (s obsahom alkoholu vyšším než 3,5 % objemu) a vínom strednej kategórie s obsahom alkoholu medzi 8,5 % a 15 % objemu, [5] ktoré patrí do cenového pásma medzi 49 a 70 SEK. [6] Keďže maloobchodný predaj týchto dvoch výrobkov podlieha štátnemu monopolu, tieto výrobky si navzájom konkurujú na rovnakých predajných miestach patriacich do reťazca Systembolaget alebo v rovnakých reštauračných zariadeniach, ktoré sú držiteľmi osobitnej licencie. Komisia sa domnieva, že skutočnosť, že spotrebitelia sa musia na účely získania predmetných výrobkov obracať na Systembolaget, posilňuje ich zastupiteľnosť.

27. Žalujúca inštitúcia sa domnieva, že daňový režim, ktorému podlieha víno a pivo, spôsobuje potenciálne obmedzenie spotreby vína a má za následok prinajmenšom nepriamu ochranu obchodovania s pivom.

28. Štatistické údaje, z ktorých vychádza Komisia, [7] by mali preukázať, že úroveň zdanenia predmetných výrobkov podmieňuje správanie spotrebiteľov. Z týchto údajov konkrétne vyplýva, že v roku 1997, keď bola spotrebná daň z piva znížená, došlo k zvýšeniu predajnosti tohto nápoja, zatiaľ

5 — Vo výpočtoch, ktoré majú preukázať dôvodnosť týchto tvrdení, Komisia uvádza ako príklad víno s obsahom alkoholu 12,5 % objemu.

6 — Údaj týkajúci sa cenového rozpätia sa výslovne objavuje iba v replike. V žalobe Komisia všeobecnejšie odkazuje na „ľahšie lacné vína“ alebo na „stolové lacné vína“.

7 — Komisia sa opiera najmä o štatistiky predaja Systembolaget zverejnené na jej internetovej stránke.

čo predajnosť vína poklesla. Rovnako v roku 2002 po znížení spotrebnej dane z vína zaznamenala predajnosť tohto výrobku najrýchlejší nárast v období rokov 1995 až 2004.

29. Komisia uvádza, že vplyv spotrebnej dane na konečnú cenu vín s obsahom alkoholu v rozmedzí od 8,5 % do 15 % objemu je významnejší v cenovom pásme medzi 41 a 70 SEK, ktoré zodpovedá kategórii výrobkov predstavujúcich približne 80 % všetkých predajov. Okrem toho je tento vplyv oveľa významnejší ako vplyv, ku ktorému dochádza pri pive najpredávanejšej kategórie bez ohľadu na množstvo výrobku zohľadnené ako odkaz na účely hodnotenia. [8]

30. Švédske kráľovstvo nespochybňuje tvrdenia Komisie o povahe piva ako prevažne domáceho výrobku a povahe vína ako prevažne dovážaného výrobku, o rozdiele v spôsoboch určenia spotrebných daní, ktorým podliehajú obidva výrobky, a napokon o existencii určitého stupňa konkurenčného vzťahu [9] medzi týmito výrobkami, hoci podľa tohto členského štátu medzi týmito výrobkami neexistuje úplná zastupiteľnosť, a nie je zjavné, ktoré kategórie vína a piva sú v konkurenčnom vzťahu v zmysle článku 90 druhého odseku ES. [10]

31. Švédska vláda podporovaná Lotyšskou republikou sa v každom prípade domnieva, že sporné daňové ustanovenia nemajú za cieľ, resp. ich účelom nie je nepriamo chrániť výrobu piva pred hospodárskou súťažou s vínom, a že jej teda nie je možné pripísať porušenie článku 90 druhého odseku ES.

32. Podľa tejto vlády z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že na to, aby sme sa mohli domnievať, že k takémuto porušeniu došlo, je potrebné preukázať, že predmetná daň má vplyv na konkurenčný vzťah medzi predmetnými výrobkami a znižuje potenciálnu spotrebu dovážaného výrobku v prospech konkurenčného domáceho výrobku. Na účely tohto preukázania je nevyhnutné preskúmať rozdiel medzi predajnou cenou výrobkov a výškou ich zdanenia, aby sa posúdilo, či rozdielne daňové zaťaženie týchto výrobkov je takej povahy, že môže usmerňovať výber spotrebiteľov.

8 — V žalobe Komisia porovnáva vplyv spotrebnej dane na konečnú cenu za fľašu (v objeme 75 cl pri víne a 33 cl pri pive), za liter a za pohár výrobku (v objeme 15 cl pri víne a 33 cl pri pive).

9 — Žalovaná vláda sa domnieva, že tento vzťah existuje medzi najpredávanejšími silnými pivami a najpredávanejšími a najlacnejšími vínami s obsahom alkoholu približne 11 % objemu.

10 — Švédske kráľovstvo sa v duplike zaoberá otázkou intenzity a jednotného charakteru podmienok hospodárskej súťaže medzi dvoma výrobkami.

33. V prejednávanej veci z porovnania priemernej konečnej ceny litra silného piva najpredávanejšej kategórie s litrom vína [11] s obsahom alkoholu približne 11 % objemu najpredávanejšej a najlacnejšej kategórie vyplýva, že rozdielne zdanenie týchto dvoch výrobkov nemôže ovplyvniť správanie spotrebiteľov. Aj keby totiž bolo víno zaťažené rovnakými spotrebnými daňami ako pivo, jeho cena by bola približne dvojnásobná v porovnaní s cenou piva. Na základe týchto údajov sa žalovaná vláda a vedľajší účastník konania domnievajú, že Komisia nepreukázala, že účelom švédskeho daňového systému je chrániť výrobu piva pred hospodárskou súťažou s vínom. Lotyšská republika okrem toho uvádza, že zo štatistických údajov vyplýva, že počas obdobia 1997 až 2004 sa spotreba vína vo Švédsku zvýšila vo väčšom rozsahu než spotreba piva.

34. Žalovaná vláda súhlasí s Komisiou v názore, že švédsky spotrebiteľ alkoholických nápojov je citlivý na kolísanie cien výrobkov. Okolnosť, že na zníženie cien reaguje zvýšením spotreby, však podľa tejto vlády neznamená, že mení svoje správanie, pokiaľ ide o výber medzi rôznymi kategóriami alkoholických nápojov. V tejto súvislosti lotyšská vláda uvádza, že dopyt po predmetných výrobkoch je relatívne nepružný s ohľadom na kolísanie cien a že cena sa nezdá byť určujúcim faktorom pri výbere spotrebiteľov.

35. Švédska vláda okrem toho spochybňuje úplnosť štatistík predaja Systembolaget, ktoré predložila žalujúca inštitúcia, pretože jednak nezohľadňujú predaje vykonané prostredníctvom reťazca reštaurácií a jednak neumožňujú osobitne označiť údaje týkajúce sa predajov vína kategórie, ktorá sa nachádza v konkurenčnom vzťahu so silným pivom. Vo svojom vyjadrení k žalobe žalovaný členský štát uvádza tabuľku o predajoch predmetných výrobkov v priebehu obdobia 1996 až 2004, v ktorej sa kombinujú údaje pochádzajúce zo štatistík Systembolaget, Skatteverket (švédska správa priamych a nepriamych daní) a Svenska Bryggarföreningen (švédska federácia združujúca výrobcov piva, muštu, sódy a vody). [12]

36. Na záver sa švédska vláda podporovaná lotyšskou vládou domnieva, že Komisia

11 — Komisia vo svojej replike tvrdí, že porovnávacia metóda cien, ktorá je z pohľadu spotrebiteľov najvhodnejšia, je metóda, ktorá ako referenčné množstvo používa pohár vína a pohár piva a spochybňuje prístup švédskej vlády, ktorý spočíva v zohľadnení cien za liter. Švédska vláda sa naproti tomu domnieva, že metóda, ktorú uvádza Komisia, nevedie k jasným výsledkom.

12 — Údaje, ktoré nie sú prístupné verejnosti a z ktorých vychádzajú štatistiky, predložila švédska vláda v duplike.

nepreukázala ochranný účinok predmetného daňového režimu a v dôsledku toho porušenie článku 90 druhého odseku ES, ktoré sa jej v prejednávanej veci vytýka.

B — *Posúdenie*

37. Na základe článku 90 prvého odseku ES:

„Žiaden členský štát nezdaní výrobky z iných členských štátov nijakou priamou alebo nepriamou vnútroštátnou daňou prevyšujúcou dane ukladané priamo či nepriamo na podobné domáce výrobky.“

38. V druhom odseku sa stanovuje:

„Ďalej, žiaden členský štát nezdaní výrobky iných členských štátov nijakou vnútroštátnou daňou, ktorá nepriamo ochraňuje iné výrobky.“

39. Podľa ustálenej judikatúry má článok 90 ES ako celok za cieľ zabezpečiť voľný pohyb tovaru medzi členskými štátmi za bežných podmienok hospodárskej súťaže odstránením všetkých foriem ochrany, ktoré môžu vyplývať z uplatňovania diskriminačného vnútroštátneho zdanenia vo vzťahu k výrobkom z iných členských štátov a zaručiť úplnú neutralitu vnútroštátneho zdanenia, pokiaľ ide o hospodársku súťaž medzi domácimi a dovezenými výrobkami. [13] Na tento účel sa v prvom odseku tohto článku zakazuje každé daňové pravidlo, ktoré má za následok zdanenie dovezených výrobkov, a to akýmkoľvek daňovým postupom, ktoré je vyššie než zdanenie podobných domácich výrobkov, zatiaľ čo, ako upresnil Súdny dvor, druhý odsek má za úlohu výslovne zabrániť každej forme nepriamej daňovej ochrany v prípade dovezených výrobkov, ktoré sa bez toho, aby boli v zmysle prvého odseku podobné domácim výrobkom, v každom prípade nachádzajú v súťažnom vzťahu s niektorými domácimi výrobkami, či už čiastočnom, nepriamom alebo potenciálnom. [14]

40. Na overenie zlučiteľnosti predmetného vnútroštátneho daňového režimu so zákazom diskriminačného vnútroštátneho

13 — Pozri okrem iného rozsudky z 9. júla 1987, Komisia/Belgicko, 356/85, Zb. s. 3299, bod 6, a z 11. júla 1989, Komisia/Taliansko, 323/87, Zb. s. 2275, bod 7.

14 — V tomto zmysle pozri rozsudok zo 4. apríla 1968, Fink-Frucht, 27/67, Zb. s. 327. Pozri takisto okrem iného rozsudky z 27. februára 1980, Komisia/Francúzsko, 168/78, Zb. s. 347, bod 6, a Komisia/Belgicko, už citovaný, bod 7.

zdanenia vymedzeným v článku 90 ES je potrebné vykonať komplexné posúdenie, ktoré sa skladá z niekoľkých štádií.

41. Takéto hodnotenie zahŕňa predovšetkým analýzu, ktorej cieľom je určiť *vzťah* existujúci medzi domácimi a dovezenými výrobkami, na ktoré sa predmetný režim vzťahuje.

42. V prvom odseku článku 90 ES je tento vzťah vyjadrený podobnosťou medzi výrobkami, zatiaľ čo uplatnenie druhého odseku vyžaduje, podľa upresnení predložených Súdnemu dvoru, existenciu konkurenčného vzťahu, ktorý môže byť iba čiastočný, nepriamy alebo potenciálny, ak ide o vzťah, ktorý nie je iba náhodný, ale stály a jednoznačný. [15]

43. Súdny dvor takisto upresnil, že na účely určenia existencie konkurenčného vzťahu v zmysle článku 90 druhého odseku ES je potrebné zohľadniť „nielen súčasný stav na trhu, ale aj možnosti vývoja v rámci voľného pohybu tovaru na úrovni Spoločenstva a nové možnosti zastupiteľnosti medzi výrobkami, ktoré môžu vyplynúť z intenzifikácie obchodu, aby boli úplne zhodnotené doplňujúce úlohy hospodárstiev členských štátov“. [16]

44. Súdny dvor, vychádzajúc z týchto skutočností, uznal existenciu „určitého stupňa zastupiteľnosti“ medzi vínom a pivom, a to, podľa jeho názoru, z toho dôvodu, že tieto výrobky môžu v určitej miere uspokojovať rovnaké potreby. [17] Toto posúdenie, ktoré bolo vykonané v kontexte veci, v ktorej sa mal Súdny dvor vyjadriť k zlučiteľnosti daňového režimu vína účinného v Spojenom kráľovstve, bolo potvrdené neskorším rozsudkom vo vzťahu k výške DPH uplatňovanej v Belgicku na víno a pivo. [18]

45. Súdny dvor pri potvrdení existencie konkurenčného vzťahu medzi vínom a pivom nezabudol poukázať na značné rozdiely medzi obidvoma výrobkami z hľadiska kvalitatívnych vlastností (v prvom rade odlišný stupeň alkoholu), výrobných metód (víno je najmä poľnohospodársky výrobok a ako taký

15 — Rozsudok Fink-Frucht, už citovaný. Judikatúra Súdneho dvora má tendenciu neprizn ávať prílišný význam rozlišovaniu medzi pojmami „podobnosť“ a „konkurencia“ a „globalizovať“ hodnotenie, ktoré sa má vykonať na základe článku 90 ES. V rozličných rozsudkoch Súdny dvor nekvalifikoval predmetné výrobky ako podobné alebo konkurenčné a obmedzil sa na uznanie existencie prinajmenšom potenciálneho alebo nepriameho konkurenčného vzťahu medzi nimi. Pozri v tomto zmysle rozsudky z 27. februára 1980, Komisia/Francúzsko, už citovaný; Komisia/Taliansko, 169/78, Zb. s. 385, a Komisia/Dánsko, 171/78, Zb. s. 447. V nedávnejšej dobe pozri napríklad rozsudok z 18. apríla 1991, Komisia/Grécko, C-230/89, Zb. s. I-1909.

16 — Rozsudok z 27. februára 1980, Komisia/Spojené kráľovstvo, 170/78, Zb. s. 417, bod 6.

17 — Rozsudok z 27. februára 1980, Komisia/Spojené kráľovstvo, už citovaný, bod 14.

18 — Súdny dvor zastával názor, že charakteristické črty belgického trhu nemohli umožniť spochybnenie posúdenia vykonaného s odkazom na britský trh. Pozri rozsudok Komisia/Belgicko, už citovaný, bod 11.

podlieha rizikám spojeným s klimatickými faktormi, zatiaľ čo pivo je hlavne priemyselný výrobok) a štruktúry cien. Vzhľadom na tieto rozdiely a takisto na extrémnu rozmanitosť vín v závislosti od ich vlastností, kvality a ceny Súdny dvor obmedzil konkurenčný vzťah medzi predmetnými nápojmi, ktorý je relevantný na účely daňového porovnania, tak, že existenciu takéhoto vzťahu pripustil iba pri „vínach najprístupnejších širokej verejnosti, ktoré sú vo všeobecnosti najľahšie a najlacnejšie“. [19]

46. V prejednávanej veci je medzi účastníkmi konania nesporné, že víno je prevažne dovážaný výrobok, zatiaľ čo pivo je prevažne domáci výrobok.

47. Okrem toho žalovaná vláda nespochybňuje tvrdenie Komisie, podľa ktorého švédsky trh nevykazuje charakteristické črty, ktoré by neumožňovali uznanie existencie takého konkurenčného vzťahu, ktorý Súdny dvor už pripustil, medzi vínami najlacnejšej kategórie a silným pivom, teda medzi výrobkami, ktoré predstavujú percentuálne najvyššiu časť relevantných trhov. Hoci medzi účastníkmi konania existujú určité rozpory v názoroch, pokiaľ ide o vymedzenie kategórie vín, ktoré sú naozaj v konkurenčnom vzťahu s pivom na švédskom trhu, v rámci jej identifikácie na základe obsahu alkoholu (8,5 % — 15 % objemu podľa Komisie a 11 % objemu podľa švédskej vlády) alebo v závislosti od cenového pásma, je v každom prípade podstatná základná zhoda v tom, že pre predmetné výrobky je charakteristický určitý stupeň zastupiteľnosti.

48. Prvá podmienka uplatniteľnosti článku 90 druhého odseku je teda splnená.

49. Na overenie zlučiteľnosti predmetného vnútroštátneho daňového režimu s článkom 90 ES je v druhom rade potrebné porovnať daňové režimy, ktorým podliehajú predmetné výrobky, na účely zistenia prípadného rozdielu v zdanení týchto výrobkov a v rozsahu tohto zdanenia.

50. Ak sa, ako v prejednávanej veci, takéto porovnanie týka výrobkov s charakteristickými črtami, ktoré ich robia podstatne rozdielnymi, bez toho, aby bola dotknutá ich čiastočná zastupiteľnosť, v niektorých prípadoch môže byť osobitne náročné vymedziť kritériá, na základe ktorých je možné vykonať správne porovnanie.

51. V rozsudku, ktorý sa týkal daňového režimu vína v Spojenom kráľovstve, sa Súdny

19 — Rozsudok z 12. júla 1983, Komisia/Spojené kráľovstvo, 170/78, Zb. s. 2265, bod 12. Pozri takisto rozsudky Komisia/Belgicko, už citovaný, bod 11, a zo 17. júna 1999, Socridis, C-166/98, Zb. s. I-3791.

dvor domnieval, že najvhodnejšou metódou na posúdenie miery zdanenia medzi pivom a vínom je porovnanie daňového zaťaženia vo vzťahu k trom rôznym faktorom, a to vo vzťahu k objemu, stupňu alkoholu a cene výrobkov. [20]

52. Ak sa v prejednávanom prípade použije táto metóda, vyvodia sa tieto závery.

53. Pokiaľ ide o porovnanie úrovne zdanenia podľa objemu [21], vzhľadom na to, že spotrebná daň na liter piva s priemerným obsahom alkoholu (5,2 % objemu) [22] je 7,64 SEK [23] a spotrebná daň na liter vína, ktoré má obsah alkoholu vyšší než 8,5 % a dosahuje až 15 % objemu, je 22,08 SEK, z uvedeného vyplýva, že zdanenie vína podľa objemu je približne trikrát [24] vyššie než zdanenie piva. V prejednávanej veci však tento výsledok nemá osobitný význam, keďže rozdiel v zdanení vo vzťahu k objemu je bežný v prípade systému, ktorý ako zdaniteľný základ používa obsah alkoholu.

54. Pokiaľ ide o rozdiel v spotrebnej dani podľa stupňa alkoholu, víno, ktoré má obsah alkoholu 12,5 % objemu, je podľa obsahu alkoholu zdanené približne o 20 % viac než pivo (1,77 oproti 1,47 SEK) a víno, ktoré má obsah alkoholu 11 % objemu, je zdanené približne o 36 % viac (2 oproti 1,47 SEK). Ešte ľahšie víno s obsahom alkoholu 10 % objemu je podľa obsahu alkoholu zdanené o takmer 50 % viac než pivo. Nie je potrebné poznamenať, že obsah alkoholu je v prejednávanej veci zaiste najvhodnejším parametrom hodnotenia, pretože sa používa ako zdaniteľný základ na určenie spotrebnej dane.

55. Porovnávacie hodnotenie vplyvu zdanenia na konečnú cenu výrobkov sa javí ako najchúlostivejšie. Náročnosť je spôsobená predovšetkým nezhodami medzi účastníkmi konania, pokiaľ ide o ceny, ktoré je potrebné použiť ako základ pre výpočet. Podľa Komisie, ktorá sa opiera o oficiálne štatistiky Systembolaget, sa relevantné cenové pásmo, v ktorom sa uskutočňuje približne 79 % predajov vína, nachádza medzi 41 a 70 SEK za fľašu s objemom 75 cl (medzi 55 a 93 SEK za liter). Priemerná cena za spotrebu jedného litra vína s obsahom alkoholu 12,5 % je 65,33 SEK, zatiaľ čo priemerná cena za spotrebu jedného litra piva s obsahom alkoholu 5,2 % je 30,33 SEK. Švédska vláda sa naproti tomu domnieva, že by bolo presnejšie zohľadniť priemernú predajnú cenu za jeden liter vína s obsahom alkoholu 12,5 %, ktorá

20 — Rozsudok z 12. júla 1983, Komisia/Spojené kráľovstvo, už citovaný, bod 18.

21 — Zohľadnenie rovnakého objemu pri obidvoch nápojoch.

22 — Ide o obsah alkoholu, na ktorý pri pive odkazujú tak Komisia, ako aj švédska vláda.

23 — Pivo je zdanené vo výške 1,47 SEK za liter podľa objemu alkoholu: 1,47 x 5,2 = 7,64.

24 — 2,89.

predstavuje 69,58 SEK. [25] Ak sa za základ pre výpočet použijú údaje, ktoré predložila Komisia, spotrebná daň predstavuje 33,8 % z konečnej ceny a základná cena vína (30,18 SEK/l) sa zvýši o približne 73 % po uplatnení spotrebnej dane a o približne 116 % po uplatnení DPH. Naproti tomu, ak sa použijú údaje švédskej vlády so základnou cenou vína vo výške 33,584 SEK/l, tieto hodnoty dosahujú 31,7 %, 54,7 % a 107 %. Pokiaľ ide o pivo, ak sa vychádza z údajov, ktoré predložila Komisia a ktoré Švédske kráľovstvo nespochybnilo, [26] spotrebná daň predstavuje približne 25,2 % z konečnej ceny a základná cena za liter piva (16,62 SEK) sa zvýši o 45,9 % po uplatnení spotrebnej dane a o 82,4 % po uplatnení DPH. Je zrejmé, že v rámci kategórie vín zdanených 22,08 SEK/l (s obsahom alkoholu od 8,5 % do 15 %) je vplyv zdanenia na štruktúru cien percentuálne vyšší než pri lacnejších vínach s nižším stupňom alkoholu.

56. Z vyššie uvedených údajov vyplýva, že bez ohľadu na použitý porovnávací parameter podliehajú kategórie vína, ktoré sú v konkurenčnom vzťahu s pivom, výrazne vyššej spotrebnej dani, než aká sa uplatňuje na pivo.

57. Na účely overenia zlučiteľnosť vnútroštátneho daňového režimu so zákazom uvedeným v článku 90 ES je napokon potrebné preukázať diskriminačnú povahu tohto režimu.

58. V tejto súvislosti Súdny dvor upresnil, že pokiaľ ide o prvý odsek článku 90 ES, diskriminačná povaha vyplýva zo samotnej rozdielnosti v daňovom zaobchádzaní, pretože, ak ide o podobné, veľmi porovnateľné výrobky, zákaz uvedený v tomto ustanovení sa uplatní vtedy, ak systém zdanenia postihuje dovezený výrobok viac než domáci výrobok. Naproti tomu v prípade druhého odseku vzhľadom na ťažkosti vykonať dostatočne presné porovnania medzi predmetnými výrobkami sa hodnotenie musí podľa názoru Súdneho dvora vykonať na základe všeobecnejšieho kritéria, teda na základe nepriamo ochrannej povahy posudzovaného daňového systému. [27]

59. Toto posúdenie je nepochybne najcitlivejšie z tých, ktoré je potrebné vykonať v rámci článku 90 ES, a v kontexte konania

25 — Táto cena vyplýva z priemernej ceny 22 vín predávaných vo fľaši alebo v kartónovom obale, ktoré sú najpredávanejšie v cenovom pásme medzi 61 a 70 SEK, v ktorom sa vykonáva najväčšia časť predajov.

26 — Priemerná cena za spotrebu jedného litra piva a obsahom alkoholu 5,2 % sa rovná 30,33 SEK.

27 — Rozsudok z 27. februára 1980, Komisia/Spojené kráľovstvo, už citovaný, bod 9. Pozri skorší rozsudok Fink-Frucht, už citovaný. Tendencia judikatúry „globalizovať“ hodnotenie vykonané na základe článku 90 ES bez jasného rozlišovania medzi uplatnením prvého a druhého odseku (pozri poznámku pod čiarou 15 vyššie) vedie k tomu, že ochranný účinok predmetného daňového režimu sa považuje za hlavné kritérium na účely zistenia porušenia tohto ustanovenia.

o nesplnenie povinnosti môže pre Komisiu predstavovať dôkazné bremeno, ktoré pre ňu bude ťažké znášať.

60. S cieľom zľahčiť toto bremeno Súdny dvor upresnil, že na účely uplatnenia článku 90 druhého odseku ES stačí, aby bolo preukázané, že predmetný daňový režim „vzhľadom na svoje vlastné charakteristické črty, *môže* vyvolať ochranný účinok vymedzený v Zmluve“. [28] Súdny dvor ďalej uviedol, že „bez toho, aby bol popretý... význam prvkov posúdenia, ktoré je možné vyvodiť zo štatistických údajov, na základe ktorých je možné zmerať účinok predmetného daňového ustanovenia, od Komisie nie je možné požadovať, aby poskytla číselné údaje o konkrétnej sile ochranného účinku kritizovaného daňového systému“. [29]

61. V rozsudku, ktorý sa týka daňového režimu vína a piva v Belgicku, však Súdny dvor zamietol tvrdenie Komisie, podľa ktorého akonáhle je preukázaný konkurenčný vzťah medzi dvoma výrobkami, každý rozdiel v mierach zdanenia vzťahujúci sa na rovnaký zdaniteľný základ je nezlučiteľný s článkom 90 druhým odsekom ES, pričom upresnil, že posúdenie zlučiteľnosti predmetného daňového zaťaženia s týmto ustanovením sa „musí vykonať vzhľadom na vplyv tohto zaťaženia na konkurenčné vzťahy medzi posudzovanými výrobkami“. [30] Podľa Súdneho dvora „základnou otázkou je teda vedieť, či toto zaťaženie môže alebo nemôže ovplyvniť relevantný trh *znížením potenciálnej spotreby dovezených výrobkov v prospech konkurenčných domácich výrobkov*“. [31] V tom istom rozsudku Súdny dvor takisto potvrdil, že „pri posudzovaní existencie ochranného účinku sa nemá prehliadnuť rozdiel existujúci medzi predajnou cenou piva a vína“.

62. Švédske kráľovstvo v prejednávanej veci tvrdí, pričom vychádza z predchádzajúcich tvrdení, že Komisia neuniesla dôkazné bremeno, ktoré jej prináleží, pretože nezohľadnila značný cenový rozdiel medzi dvoma predmetnými výrobkami, teda rozdiel, ktorý by viedol k vylúčeniu možnosti vplyvu rozdielu v zdanení, ktorému tieto výrobky podliehajú, na výber spotrebiteľa.

63. Pokiaľ ide o hlavnú argumentáciu švédskej vlády, o ktorú sa opiera podstatná časť jej obhajoby, považujem za vhodné preskúmať jej dôvodnosť ihneď, teda ešte pred prípadným vykonaním svojej analýzy.

28 — Rozsudok z 27. februára 1980, Komisia/Spojené kráľovstvo, už citovaný, bod 10. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

29 — Tamže, bod 10.

30 — Rozsudok Komisia/Belgicko, už citovaný, bod 15.

31 — Tamže, bod 16. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

Z tohto pohľadu je potrebné v krátkosti pripomenúť kontext, z ktorého vychádza rozsudok, o ktorý sa opiera kritika Švédskeho kráľovstva, ako aj záver, ku ktorému Súdny dvor v tomto prípade dospel.

64. V prípade, ktorý bol predmetom konania, ktoré viedlo k tomuto rozsudku, Komisia Belgickému kráľovstvu vytýkala, že na víno uplatňovalo sadzbu DPH, ktorá bola približne o 6 % vyššia než sadzba uplatňovaná na pivo. V rámci svojej analýzy Súdny dvor dospel k záveru, že rozdiel v predmetnom daňovom zaobchádzaní nemohol ovplyvniť výber spotrebiteľa. Súdny dvor sa konkrétne domnieval, že Komisia nepreukázala, že rozdiel medzi cenami piva a vína, ktoré sa nachádzajú v konkurenčnom vzťahu, bol natoľko malý, že 6 % rozdiel v sadzbách DPH uplatňovaných na obidva výrobky mohol ovplyvniť správanie spotrebiteľa a v dôsledku toho mať ochranný účinok v prospech piva. [32]

65. Na základe podrobnejšieho preskúmania údajov vo veci je možné lepšie pochopiť dosah záverov, ku ktorým dospel Súdny dvor a posúdiť, či je v prejednávanom prípade správne prevziať riešenie prijaté v tejto veci, ako to navrhuje Švédske kráľovstvo.

66. Belgická vláda tvrdila, že cena za liter piva vrátane dane predstavovala 29,75 BFR, zatiaľ čo cena za liter vína porovnateľnej kvality dosahovala 125 BFR. Keďže tvrdenia Komisie smerujúce k spochybneniu týchto údajov boli zamietnuté v celom rozsahu, je z toho potrebné vyvodiť, že Súdny dvor svoju analýzu založil na rovnakých údajoch. Predajná cena za spotrebu vína v Belgicku vrátane DPH bola teda približne *štyrikrát* [33] vyššia než cena piva, zatiaľ čo rozdiel medzi sadzbami DPH uplatnenými na víno a pivo bol 6 % (25 % pri víne a 19 % pri pive).

67. Generálny advokát Vilaça vo svojich návrhoch [34], s ktorými Súdny dvor v podstate súhlasil, uviedol, že ak by sa zjednotila sadzba DPH na 25 %, a to zvýšením sadzby, ktorá sa uplatňuje na pivo o 6 %, cenový rozdiel medzi obidvoma výrobkami by sa znížil o 1,5 BFR (z 95,25 na 93,75 BFR), zatiaľ čo ak by sa sadzba zjednotila na 19 %, a to znížením sadzby, ktorá sa uplatňuje na víno, toto zníženie by predstavovalo 6 BFR (z 95,25 na 89,25 BFR). Ani v jednom prípade nedošlo

32 — Tamže, bod 18.

33 — 4,2-krát. Ak berieme do úvahy čisté ceny DPH (100 BFR za víno a 25 BFR za pivo), rozdiel bol presne 1 ku 4.

34 — Návrhy, ktoré generálny advokát predniesol 26. februára 1987, vo veci Komisia/Belgicko, už citovanej, Zb. s. 3299, bod 102 a nasl.

k výraznejšej zmene cenového vzťahu medzi vínom a pivom (- 1,5 % v prípade zjednotenia sadzby na 25 % a - 6,3 % v prípade zjednotenia sadzby na 19 %). V prvom prípade, ktorý bolo potrebné považovať za nepravdepodobnejší, a to vzhľadom na vyhlásenia belgickej vlády v priebehu konania, by sa cena za liter piva zvýšila o 5 %, zatiaľ čo v druhom prípade by sa cena za liter vína znížila o 4,8 %. [35]

68. Teraz je potrebné porovnať údaje, ktoré sú k dispozícii v prejednávanej veci, s údajmi uvedenými vyššie, na účely zhodnotenia, či je v prejednávanej veci možné dospieť k rovnakým záverom, k akým dospel Súdny dvor v rozsudku Komisia/Belgicko.

69. Ak sa vychádza z údajov poskytnutých, resp. nespochybnených Švédskym kráľovstvom [36] a ak sa na liter vína s obsahom alkoholu 12,5 % objemu uplatní sadzba spotrebnej dane stanovená pre pivo, to znamená 1,47 SEK podľa obsahu alkoholu, výsledkom bude zníženie ceny o 4,63 SEK/l (0,50 eur) [37] v absolútnych hodnotách a percentuálne o 6,65 %. Cenový pomer medzi vínom a pivom by sa znížil o 11,8 %, ostal by však v pomere 2 ku 1. [38]

70. Je vzhľadom na tieto údaje možné dospieť k záveru, že, obdobne ako Súdny dvor rozhodol v už citovanom rozsudku Komisia/Belgicko, rozdiel medzi cenami piva a vína vo Švédsku je tak veľký, že 20 % rozdiel [39] medzi sadzbami spotrebnej dane uplatniteľnými na obidva nápoje nemôže ovplyvniť správanie spotrebiteľa?

71. Zastávam názor, je odpoveď musí byť záporná. Na základe porovnania údajov týkajúcich sa prejednávanej veci a veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Komisia/Belgicko, totiž nie je možné považovať obidva prejednávané prípady za porovnateľné. Hoci Súdny dvor mohol vo vyššie uvedenom rozsudku tvrdiť, že vzhľadom na existenciu pomeru 1 ku 4 medzi cenou za pivo a cenou za víno by prípadné zníženie ceny vína blížiace sa 5 % nemohlo ovplyvniť výber spotrebiteľa, to isté nie je možné s istotou tvrdiť bez zohľadnenia iných faktorov, ak je tento pomer 1 ku 2 a ak prípadné zníženie ceny vína predstavuje 6,5 %. [40] V zásade platí, že čím viac sa cenový pomer medzi dvoma konkurenčnými výrob-

35 — Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Vilaça, už citované, bod 109.

36 — Porovnanie je vykonané s odkazom na priemernú cenu za liter vína s obsahom alkoholu 12,5 %. Nie je potrebné poukázať na to, že ak sa zohľadnia ľahšie a lacnejšie vína patriace do kategórie zdanenia, ktorá je relevantná v prejednávanej veci, rozdiel v cene vzhľadom na pivo by bol menej poznateľný, zatiaľ čo, ako bolo uvedené vyššie, rozdiel v zdanení v neprospech vína by bol vyšší.

37 — Výpočet zahŕňa ak uplatnenie 25 % DPH.

38 — Znížil by sa z 2,3 na 2,1.

39 — Získaný porovnaním spotrebnej dane vyberanej podľa objemu alkoholu a po zohľadnení vína s obsahom alkoholu 12,5 %.

40 — To sa ale zvýši, ak zohľadníme vína s nižším obsahom alkoholu a nižšou cenou.

kami znižuje, tým viac sa zvyšuje stupeň zastupiteľnosti medzi nimi a v dôsledku toho sa znižuje rozsah cenového rozdielu, na základe ktorého je možné určiť účinok zastúpenia.

72. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je potrebné zamietnuť tvrdenie Švédskeho kráľovstva, podľa ktorého, ak sa zohľadní iba cenový rozdiel medzi vínom a pivom, je možné vylúčiť, aby mohol mať rozdiel medzi sadzbami spotrebnej dane uplatňovanej na dva výrobky akýkoľvek vplyv na výber spotrebiteľa.

73. Keďže som k tomuto záveru dospel po zohľadnení údajov, ktoré poskytla žalovaná vláda, nebudem sa zaoberať otázkou, o ktorej rozsiahlo diskutovali účastníci konania počas písomnej často konania, a síce, či je porovnávacia metóda, ktorú používa švédska vláda, spočívajúca v porovnaní cien za liter vína a za liter piva, správna. V tejto súvislosti iba poznamenávam, že metóda, ktorú navrhuje Komisia, spočívajúca v porovnaní cien za pohár vína a za pohár piva s rôznym objemom, sa nezdá byť najvhodnejšia najmä s ohľadom na spôsoby uvádzania predmetných výrobkov na trh. Tieto výrobky sú totiž vo všeobecnosti predávané na predajných miestach Systembolaget [41] za podmienok, ktoré umožňujú nepochybne bezprostrednejšie porovnanie cien nápojov za liter, takisto s ohľadom na náchylnosť priemerného švédskeho spotrebiteľa, na ktorú poukazuje žalovaná vláda vo svojich spisoch, kúpiť si víno v tom, čo sa označuje ako „Bag in Box“. [42] Komisia v každom prípade neuviedla skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné považovať jej porovnávaciu metódu za vhodnejšiu, vzhľadom na zvyklosti švédskych spotrebiteľov a charakteristické črty trhu, v porovnaní s porovnávacou metódou, ktorú navrhuje žalovaná vláda.

74. Teraz je potrebné posúdiť, či skutočnosti, ktoré uvádza Komisia, stačia na preukázanie *schopnosti* predmetného daňového režimu vyvolať ochranný účinok v prospech piva a v neprospech vína.

75. Podľa Komisie zo štatistík Systembolaget jasne vyplýva, že správanie spotrebiteľov je ovplyvnené kolísaním cien spôsobeným kolísaním sadzieb spotrebnej dane z predmetných výrobkov. Uvádza, že zo štatistík za rok 1997, keď nadobudla účinnosť

41 — Predaj v reštauračných zariadeniach, ktoré sú držiteľmi licencie, nepredstavuje viac než 10 % z celku.

42 — Systém Bag in Box je spôsob balenia tekutín, keď sa tekutina nachádza vo vaku, ktorý môže byť z plastu alebo hliníka, je uložený vo vnútri kartónovej krabice a uľahčuje manipuláciu a skladovanie. Úspech tohto typu balenia spočíva v tom, že je pohodlný a má schopnosť udržiavať čerstvosť tekutín, keďže obmedzuje prístup vzduchu. Tento druh balenia vína má zvyčajne objem 3, 5, 10 alebo 20 litrov.

daňová reforma, ktorá približne o 40 % znížila sadzbu spotrebnej dane z piva, jednak vyplýva, že predaje tohto nápoja zaznamenali zvýšenie o 8,9 %, teda opačný vývoj v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, keď došlo k výraznému poklesu, a jednak, že predaje vína sa znížili o 3,7 %. V roku 2002, keď sa sadzba spotrebnej dane z vína znížila o 18,8 %, sa predaje tohto výrobku naproti tomu zvýšili o 11 %. Komisia okrem toho zdôrazňuje, že počas obdobia v rokoch 1997 až 2001 sa predaje vína celkovo zvýšili, ale že predaje piva sa percentuálne zvýšili oveľa viac. Komisia napokon uvádza, že zatiaľ čo v roku 1995 boli predaje vína podľa objemu v podstate rovnaké ako pri pive (približne 103 miliónov litrov pri každom nápoji), objem piva predaný v roku 2004 (približne 173 miliónov litrov) prekročil približne o 20 % predaný objem vína (približne 139 miliónov litrov). Tento rozdiel, ktorý sa zistil po daňovej reforme z roku 1997, by sa mal podľa Komisie pripísať rozdielu medzi sadzbami, ktoré sa uplatňujú na obidva nápoje a ktorý bol zavedený touto reformou.

76. Po prvé, údaje, ktoré predložila žalobkyňa, sa nezdajú byť osobitne významné, pretože žalobkyňa odkazuje na predaje vína a piva vo všeobecnosti, čiže na základe týchto údajov nie je možné posúdiť vývoj predajov konkurenčných kategórií výrobkov samostatne. Po druhé, hoci je pravda, že zo štatistík, na ktoré sa odvoláva Komisia, vyplýva, že od roku 1997 až do roku 2003 sa predaje piva neustále zvyšovali, tento vzostup v každom prípade nebol trvalý. V roku 1998, ktorý nasledoval po znížení sadzby spotrebnej dane, sa predaje zvýšili iba o 2,8 %, čo predstavuje najmenšie zvýšenie počas obdobia rokov 1997 až 2003, zatiaľ čo v roku 1999 zaznamenali predaje zvýšenie o 15,4 %, teda oveľa väčší nárast ako v roku 1997, a to súbežne so znížením sadzby spotrebnej dane. Počas rokov nasledujúcich po roku 1999, s výnimkou roku 2003, bolo zaznamenané takmer konštantné zvyšovanie predajov, ktoré sa pohybovalo okolo 10 %. Na základe týchto údajov je podľa môjho názoru možné predpokladať, že zvýšenie predajov piva počas referenčného obdobia ovplyvnili iné faktory, než je daňový faktor, takže rozdiel medzi objemami predaja vína a piva sa objavil počas tohto obdobia. Pokiaľ ide o víno, zo štatistík o predaji Systembolaget vyplýva, že v roku 1997, teda v roku, keď sa uplatnila znížená sadzba spotrebnej dane z piva, došlo k poklesu, ale už nasledujúci rok sa predaje opätovne zvýšili s úrovňou zvýšenia 2,7 %, ktorá je takmer rovnaká ako úroveň zvýšenia v tom istom roku pri pive (2,8 %). Od roku 1998 sa predaje vína zvyšovali, aj keď nie konštantným spôsobom.

77. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy sa domnievam, že na základe údajov, ktoré predložila Komisia, je možné preukázať nanajvýš citlivosť švédskeho spotrebiteľa na kolísanie cien spôsobené zmenami daňového režimu predmetných nápojov, pričom táto citlivosť je vyššia v prípade vína, čo je v súlade s miestnymi spotrebiteľskými zvyklosťami, podľa ktorých sa tradične uprednostňuje

pivo. [43] Okrem toho je preukázané, že expanzívny účinok predajov, ku ktorému došlo po znížení sadzby spotrebnej dane, bol časovo obmedzený a vytratil sa pravdepodobne počas prvého roka nasledujúceho po nadobudnutí účinnosti daňových zmien.

78. Hoci je zo štatistík, ktoré predložila Komisia, možné vyvodiť určitú pružnosť dopytu po predmetných výrobkoch vzhľadom na ich cenu, čo je faktor, ktorý Švédske kráľovstvo napokon nespochybňuje, [44] podľa môjho názoru z týchto štatistík nie je možné získať dostatočne relevantné údaje, pokiaľ ide o vplyv kolísania cien na konkurenčný vzťah medzi týmito výrobkami, na základe ktorých by bolo možné *preukázať*, že zvýšenia predajov piva a vína v roku 1997 a v roku 2002 sú aspoň sčasti pripísateľné účinku zastúpenia. Takýto vplyv závisí od stupňa hospodárskej súťaže existujúcej medzi týmito výrobkami, a teda od koeficientu krížovej cenovej pružnosti ponuky, čiže od faktorov, ktoré Komisia vôbec nehodnotila.

79. Teraz je potrebné položiť si otázku, aké je konkrétne dôkazné bremeno, ktoré znáša Komisia v rámci konania o nesplnenie povinnosti na základe článku 90 druhého odseku ES.

80. Už som uviedol, že Súdny dvor nevyžaduje dôkaz o existencii skutočného ochranného účinku namietaného daňového režimu, ktorý by sa mal vykonať prostredníctvom štatistických údajov alebo ekonometrických štúdií — takýto dôkaz sa od Komisie nemôže rozumne vyžadovať [45] — vyžaduje však dôkaz o *schopnosti* tohto režimu vyvolať takýto účinok. Inými slovami, Komisii prináleží vykonať preskúmanie súboru objektívnych charakteristických čŕt predmetného daňového režimu na účely posúdenia, či vzhľadom na daňovú situáciu existujúcu pred zavedením tohto daňového režimu a na charakteristické črty trhu existujú *dôkazy, ktoré postačujú na to, aby sa predpokladal vplyv tohto režimu na potenciálnu spotrebu výrobkov pochádzajúcich z iných členských štátov a na konkurenčný vzťah medzi predmetnými výrobkami.* [46] V prípade, že existujú informácie, ktoré by mohli podporovať tvrdenie Komisie, dotknutej vláde prináleží

43 — Zo štatistík, ktoré predložila Komisia, vyplýva, že v roku 2002 došlo k výraznejšiemu zvýšeniu predajov vína v porovnaní so zvýšením predajov piva v roku 1997, hoci zníženie sadzby spotrebnej dane z vína predstavovalo približne polovicu zníženia sadzby, ktorá sa predtým uplatňovala na pivo.

44 — Zvýšenie predajov vína v roku 2002 po znížení spotrebnej dane vyplýva aj zo štatistík, ktoré predložilo Švédske kráľovstvo. Zo spisov žalovanej vlády okrem toho vyplýva, že je to práve väčšia alebo menšia, ale v každom prípade značná pružnosť dopytu po alkoholických nápojoch vo všeobecnosti, ktorá Švédsku umožnila tradične používať daňový nástroj na účely zásahu do cien, a teda do spotrebiteľských zvyklostí. V minulosti zvýšenie sadzby dane z liehovín sprevádzané ďalšími opatreniami nedaňovej povahy vláde napríklad umožnilo nasmerovať spotrebiteľov týchto výrobkov k výrobkom s nižším obsahom alkoholu, najmä k vínu.

45 — Takýto dôkaz je možné získať mimoriadne ťažko, pokiaľ ide o výrobky, ktoré sú len čiastočne zastupiteľné.

46 — Je zrejmé, že dôkazné bremeno, ktoré znáša Komisia, bude o to ľahšie, čím priamejší bude konkurenčný vzťah medzi predmetnými výrobkami, až do okamihu, keď sa v podstate skonštatuje rozdiel v zdanení v prípadoch prakticky podobných výrobkov.

odôvodniť rozdiel v predmetnom daňovom zaobchádzaní [47] a/alebo predložiť dôkazy, na základe ktorých je možné vylúčiť porušenie článku 90 druhého odseku ES. [48]

81. Okrem toho sa nezdá, že takéto rozloženie dôkazného bremena by vyvracal už citovaný rozsudok Komisia/Belgicko, kde na základe údajov, ktoré predložila belgická vláda a ktoré Komisia neúspešne spochybňovala, bolo možné uznať podstatnú daňovú neutralitu sadzby DPH uplatňovanej na víno a pivo, pokiaľ ide o konkurenčný vzťah medzi výrobkami, pričom bolo vyvrátené tvrdenie Komisie týkajúce sa možného ochranného účinku daňového režimu, ktorému tieto výrobky podliehali.

82. Sú v prejednávanej veci k dispozícii informácie, na základe ktorých je možné predpokladať, že namietaný daňový režim má ochrannú povahu?

83. Začnem preskúmaním charakteristických čŕt tohto režimu. Ako pripúšťa samotná švédska vláda, daňová reforma z roku 1997, ktorá sadzbu spotrebnej dane z piva znížila o 40 %, *zmenila daňovú rovnosť*, ktorá predtým existovala medzi silným pivom a vínom s obsahom alkoholu približne 11 % objemu. [49] Na základe v súčasnosti účinného režimu, hoci je spotrebná daň pre pivo a víno stanovená v závislosti od alkoholometrického titra na objem, a teda na základe objektívneho kritéria, ktorý odráža charakteristické črty výrobkov, metóda je v každom prípade rozdielna. [50] Spotrebná daň z piva je totiž určená vynásobením pevne stanovenej sumy alkoholometrickým titrom na objem tohto nápoja, takže *zdanenie podľa obsahu alkoholu ostáva rovnaké bez ohľadu na stupeň alkoholu nápoja,* zatiaľ čo víno je rozdelené do piatich kategórií v závislosti od obsahu alkoholu a v rámci každej kategórie sa *zdanenie podľa obsahu alkoholu líši od maxim, pri vínach, ktoré majú nízky stupeň alkoholu, po minimu, pri vínach, ktorých stupeň alkoholu je vyšší. V* štvrtej kategórii, ktorá obsahuje vína, ktoré sú v konkurenčnom vzťahu so silným pivom, sa toto zdanenie podľa obsahu alkoholu mení od 2,45 SEK pri vínach, ktoré majú obsah alkoholu 9 % objemu, do 1,47 SEK pri vínach, ktorých obsah alkoholu je 15 % objemu. Vplyv zdanenia je teda väčší v prípade ľahších vín, ktoré sú aj lacnejšie a ktoré sa nachádzajú v priamejšom konkurenčnom vzťahu s pivom.

84. Po druhé je potrebné posúdiť rozdiel v zdanení predmetných výrobkov, ku ktorému vedie uplatňovanie režimu

47 — Pozri napríklad vec týkajúcu sa daňového zaobchádzania s denaturovaným alkoholom v Taliansku (rozsudok zo 14. januára 1981, Vinal, 46/80, Zb. s. 77).

48 — Chcel by som upresniť, že to neznamená obrátenie dôkazného bremena, pretože v každom prípade Komisii prináleží predložiť dôkazy, ktoré dostatočne a na prvý pohľad preukazujú existenciu ochranného účinku.

49 — Podľa toho, čo uvádza samotná žalovaná vláda.

50 — Zo spisu nie je možno zistiť, či pred zmenou zavedenou v roku 1997 bola metóda výpočtu spotrebnej dane v prípade vína a piva rovnaká.

uvedeného vyššie. Ako som už mal príležitosť skôr poznamenať, [51] z porovnania daňového zaťaženia, ktorému podliehajú víno a pivo, vyplýva, že bez ohľadu na hľadisko zohľadnené na účely vykonania porovnania (objem, stupeň alkoholu alebo cena výrobkov), kategórie vína, ktoré sa nachádzajú v konkurenčnom vzťahu s pivom, podliehajú *oveľa* vyššej spotrebnej dani, než je spotrebná daň, ktorá sa vzťahuje na pivo.

85. Pokiaľ ide o charakteristické črty trhu, citlivosť švédskeho spotrebiteľa na kolísanie cien spôsobené zmenami daňového režimu, ktorému podliehajú predmetné výrobky, je v podstate nespochybniteľná. Okrem toho na základe porovnania medzi cenami predmetných nápojov vykonaného na základe údajov, ktoré predložila švédska vláda, nie je možné vylúčiť možný dosah rozdielneho zdanenia, ktorému tieto nápoje podliehajú, 52 na hospodársku súťaž. Štatistiky, ktoré predložila švédska vláda, z ktorých vyplýva, že medzi rokmi 1996 až 2003 sa predaje vína zvýšili o vyššie percento než predaje piva, samy osebe nepredstavujú dôkaz o ochrannom účinku predmetného daňového režimu. 53

86. Vzhľadom na tieto skutočnosti zastávam názor, že v prejednávanej veci existujú dostatočné dôkazy na to, aby sa bolo možné domnievať, že predmetný daňový režim môže ovplyvniť potenciálnu spotrebu vína a znevýhodniť tento výrobok, ktorý je prevažne dovážaný z iných členských štátov, vo vzťahu k pivu, ktoré je prevažne domácim výrobkom, keďže tento domáci výrobok „predstavuje najbližšie referenčné kritérium z hľadiska hospodárskej súťaže“. [54] Tvrdenia, ktoré predložilo Švédske kráľovstvo, nemôžu podľa môjho názoru tento záver vyvrátiť. V dôsledku toho zastávam názor, že žalobe je potrebné vyhovieť.

V — O trovách

87. Podľa článku 69 ods. 2 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže som dospel k záveru, že Švédske kráľovstvo nemalo úspech vo svojich dôvodoch a Komisia navrhla zaviazať Švédske kráľovstvo na náhradu trov konania, zastávam názor, že Švédske kráľovstvo má byť zaviazané na náhradu trov konania.

51 — Pozri body 52 až 56 vyššie.

52 — Pozri body 63 až 73 vyššie.

53 — Pozri rozsudok Komisia/Francúzsko, 168/78, už citovaný.

54 — V tomto zmysle pozri rozsudok z 12. júla 1983, Komisia/Spojené kráľovstvo, už citovaný, bod 27.

88. Lotyšská republika, ktorá vstúpila do konania v prejednávanej veci, znáša svoje vlastné trovy konania v súlade s článkom 69 ods. 4 rokovacieho poriadku.

VI — Návrh

89. Na základe všetkých vyššie uvedených záverov navrhujem, aby Súdny dvor:

— určil, že Švédske kráľovstvo si tým, že voči vínu nachádzajúcemu sa v konkurenčnom vzťahu s pivom uplatňovalo spotrebnú daň, ktorá je relatívne vyššia než spotrebná daň z piva, porušilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 90 druhého odseku ES,

— zaviazal Švédske kráľovstvo na náhradu trov konania,

— vyhlásil, že Lotyšská republika znáša svoje vlastné trovy konania.